

СОВЕТ
ШУШМАБАШСКОГО СЕЛЬСКОГО
ПОСЕЛЕНИЯ АРСКОГО
МУНИЦИПАЛЬНОГО РАЙОНА
РЕСПУБЛИКИ ТАТАРСТАН
ул.Школьная, д.1б, с.Шушмабаш,
Арский муниципальный район,422036

ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
АРЧА МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫ
ШУШМАБАШ АВЫЛ ЖИРЛЕГЕ
СОВЕТЫ

Мәктәп урамы, 1б йорт, Шушмабаш авылы,
Арча муниципаль районы,422036

Тел. (84366) 93-1-24 факс (84366) 93-1-24. E-mail: Shush.Ars@tatar.ru.

Шушмабаш авыл жирлеге Советы КАРАРЫ

« 7 » ноябрь 2016 ел

№33

**Татарстан Республикасы Арча муниципаль районының Шушмабаш авыл
жирлегендә мәет жирләү урыннарын карап тоту кагыйдәләрен раслау турында**

«Россия Федерациясендә жирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында» Федераль закон, «Күмү һәм күмү эше турында» Федераль закон, муниципаль берәмлек уставы нигезендә Татарстан Республикасы Арча муниципаль районы Шушмабаш авыл жирлеге Советы карар бирде:

1. Татарстан Республикасы Арча муниципаль районының Шушмабаш авыл жирлегендә урнашкан жирләрне карап тоту буенча кушымта итеп бирелгән Кагыйдәләрне расларга
2. Әлеге карарны гражданнар күпләп жыела торган урыннарда стендларда игълан итәргә һәм Арча муниципаль районының рәсми сайтына урнаштырырга.
3. Әлеге карар рәсми басылып чыккан (халыкка житкерелгән) көненнән үз көченә керә.
4. Әлеге карарның үтәлешен тикшереп торуну үз өстемә алам.

Шушмабаш авыл жирлеге

башлыгы

В.В.Сәгыйтов

Татарстан Республикасы Арча муниципаль районы Шушмабаш авыл жирлегендә жирләү урыннарын карап тоту кагыйдәләре

I. Гомуми нигезләмәләр

1.1. Әлеге Кагыйдәләр Россия Федерациясе Конституциясе, «Россия Федерациясендә жирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 06 октябрдәге 131-ФЗ номерлы Федераль закон, «Жирләү һәм күмү эше турында» 1996 елның 12 гыйнварындагы 8-ФЗ номерлы Федераль закон, Россия Федерациясе Баш дәүләт санитария табибының «Татарстан Республикасы Арча муниципаль районының Шушмабаш авыл жирлеге зиратларын, биналарын һәм корылмаларны урнаштыруга, күмүгә һәм тотуга гигиеник таләпләр. СанПиН 2.1.2882-11» карары һәм Татарстан Республикасы Арча муниципаль районы Шушмабаш авыл жирлеге Уставы нигезендә эшләнде һәм каберлекләргә һәм күмү урыннарын карап тотуны жайга сала.

1.2. Турыдан-туры күмү һәм күмү буенча хезмәтләр күрсәтү үлгән кешенең туганнары да, алар күмү өчен кирәкле документлары булган ритуаль хезмәтләр күрсәтә торган коммерция оешмалары һәм шәхси эшмәкәрләр тарафыннан да гамәлгә ашырылырга мөмкин (үлем турында таныклык, кремация турында белешмә).

1.3.Авыл жирлеге территориясендә зиратларны карап тоту, эксплуатацияләү һәм кабер ташлары урнаштыруга экологик нормалар, санитария, шәһәр төзелеше һәм башка нормалар һәм кагыйдәләре, шулай ук регионның жирле халкының, шулай ук башка милләтләрнең һәм халыкларның гамәлдәге традицияләре, гореф-гадәтләре һәм йолалары нигезендә башкарыла.

II. Зиратларны карап тоту

2.1.Зиратлар экологик нормалар, санитария, шәһәр төзелеше һәм башка нормалар һәм кагыйдәләр нигезендә бирелгән кабер, склеплар, шулай ук жирләү өчен билгеләнгән башка биналар һәм корылмалар урнаштыру өчен жир кишәрлекләргә була. Зиратлар матди мәдәни мирас объектларына карый ала.

2.2.Зиратлар муниципаль берәмлекнең жирле үзидарә органнары карамагында, аларга аларны тиешле хәлдә тоту һәм төзекләндерү бурычы йөкләнә.

2.3. Зиратлар муниципаль милек реестрына кертелгә тиеш. Зиратларның жир участкалары, шулай ук зиратларның инфраструктура объектлары булган

биналар, корылмалар һәм корылмалар Россия Федерациясе законнарында билгеләнгән тәртиптә муниципаль милеккә рәсмиләштерелгә тиеш.

2.3. Түбәндәге территорияләрдә зиратлар урнаштыру рөхсәт ителми:

- үзәкләштерелгән су белән тәэмин итү чыганакларын һәм минераль чыганакларны санитар саклау зоналарының беренче һәм икенче поясларында;

- грунт суларының иң биек урында торулары белән жир өстеннән ике метрдан да кимрәк ераклыкта булуы, шулай ук нык агып торучы, кисәүләргә һәм сазланган катламнарда төшүе белән;

- хужалык-көнкүреш ихтыяжлары өчен файдаланыла торган күлләр, елгалар һәм башка ачык сулыклар ярларында, коену һәм мәдәни-савыктыру максатларында;

- су басу, су басу зоналары чикләрендә;

- жир өсте су объектларының су саклау зоналары чикләрендә, аларның киңлекләрен исәпкә алып, Россия Федерациясе Су кодексы таләпләре нигезендә билгеләнә торган.

2.4. Яңа төзелә торган зират астындагы участок түбәндәге таләпләргә җавап бирергә тиеш:

- торақ пунктка, ачык сулыкларга каршы, шулай ук хужалык-эчәргә яраклы һәм көнкүреш максатлары өчен грунт суларын файдаланганда, бер якка авышлык булу;

- грунт суларының максималь торуы вакытында жир өстеннән кимендә ике метр ераклыкта грунт суларының тору дәрәжәсе бар. Жир өслегеннән ике метр чамасы югарырак булганда, кишәрлек бары тик кремациядән соң күмү өчен зират урнаштыру өчен генә файдаланылырга мөмкин;

- 1,5 м тирәнлегендә кипкән, пористик туфрак (комлы), 6 - 18% чикләрендә туфрак дымлылыгы белән түбәнрәк.

2.5. Зиратлар территорияләрендә инвалидлар һәм халыкның аз хәрәкәтле төркемнәре өчен уңайлы мохит оештырылырга тиеш.

2.6. Күчмә автомобиль юллары зиратларга каты өслекле булырга тиеш.

2.7. Зират территориясе периметр буйлап чикләнергә тиеш.

2.8. Зиратларның керү зонасында түбәндәгеләр күздә тотылырга тиеш:

- зиратның һәм женаза эшен оештырган өчен вәкаләтле органның исемен күрсәтеп, керү төркеме (автотранспорт өчен чыгу һәм килүчеләр өчен чыгу урыны);

- зиратның биналарның урнашуын (алар булган очракта), юлларны, аллеяларны, тарихи һәм мемориаль каберләргә һәм башка объектларны билгеләп, схематик планы;

- техник ихтыяжлар өчен сулы туплау баклары;

- чүп савытлары;

- килүчеләр өчен санузеллар;

- килүчеләргә ял итү өчен эскәмияләр;

- зиратларга бару кагыйдәләре, гражданның хокуклары һәм бурычларын игълан итү һәм администрация күрсәтмәләре өчен белешмә-мәгълүмати стенд.

2.9. Мәет күмгән гражданны (оешмалар) кабер өстендәге корылмаларны һәм яшел утыртмаларны (рәсмиләштерелгән кабер калкулыгы, һәйкәл, цоколь, чәчәклек, күмү турында кирәкле мәгълүматлар) үз көчләре белән йә шундый хезмәтләр күрсәтүче предприятие көче белән карап тотарга тиеш.

2.10. Жирлөү турында белешмэләр булмаганда һәм (яисә) аларның тиешенчә булмавы турында алар күмгәннән соң 15 ел узганнан соң хужасыз дип таныла.

2.11. Зиратларны төзекләндерү, капитал ремонтлау, аларны тиешле хәлдә тоту, чыгымнарның аерым маддәсе буенча акча бүлеп, жирле бюджет акчалары исәбеннән гамәлгә ашырыла. Зиратларны карап тотуга һәм төзекләндерүгә шулай ук юридик һәм физик затларның ирекле иганәләре кулланылырга мөмкин.

2.12. Зиратлар, аларның дини конфессиягә һәм жирле традицияләргә керүен исәпкә алып, көн саен күмү һәм йөрү өчен ачык булырга тиеш.

2.13. Зират территориясендә жәмәгать тәртибен һәм тынлыкны бозарга, алкогольле, наркотик һәм башка исерек хәлдә булырга, кабер ташларына һәм яшел үсентеләргә зыян килергә, шулай ук корыган үләнне, яфрактарны, ылыслык һәм агач ботакларын, куакларны яндырырга, терлекләр һәм башка йорт хайванын көтү, жиләк-жимеш утыртмалары утырту, авыл хужалыгы культураларын үстерү тыела.

2.14. Зиратларда жирлөләрне теркәү һәм кабер ташларын теркәү һәм кабер ташларын теркәү кенәгәләре тутырылырга тиеш. Мәет жирлөү хокукын бирә торган барлык документлар билгеләнгән тәртиптә сакланырга тиеш.

2.15. Муниципаль берәмлекнең жирле үзидарә органнары түбәндәгеләрне тәмин итәргә тиеш:

- зират территориясендә тиешле тәртип һәм әлеге Кагыйдәләр һәм законнарның башка актлары нигезләмәләре таләпләрен төгәл үтәү;

- төп һәм икенче дәрәжәдәге юллар (кар чистарту, боз шуу, ком сибү һ.б.) буенча каршылыксыз йөрү һәм төп аллея буйлап узу мөмкинлеге;

- искергән (кипкән) агачларны аумасын һәм кабер ташлары бозылмасын өчен вакытында кисү;

- зират территориясеннән көнкүреш калдыкларын вакытында алып чыгу;

- инженерлык корылмаларының төзеклеге, тышкы киртәләрен, биналарны һәм корылмаларны, юллар, инженерлык челтәрләре һәм корылмаларны агымдагы һәм капитал ремонтлау һәм яшелләндерү;

- жирлөү өчен гражданның (оешмаларга) аларның заявкалары буенча бушлай участоклар бирү;

- тиешле күләмдә инвентарь (көрәк, тырма, чиләк, ябалак, буран, носилка һ.б.) һәм аны гражданның каберләренә карау өчен бушлай (расписка астында);

- намазлы һәйкәлләр төзү тәртибенә үтәлешен, территорияне яшелләндерү өчен агач һәм куаклар токымнарын дәрәс сайлап алуны тикшереп тору;

- искереп искергән һәйкәлгә килү турында, аны тиешле рәвешкә китерү таләбе белән күмгән кешенең туганнарына вакытында хәбәр итү;

- намогик һәйкәлләрнең сакланышы, ә урланган, жимерелгән, ватылган очракта - хокук саклау органнарына һәм кызыксынучы затларга хәбәр итү;

- янғын куркынычсызлыгы кагыйдәләрен үтәү, янғынга каршы яктагы калканнарны кирәкле күләмдә туплау;

- зиратның бөтен территориясен кимендә ике тапкыр генераль жыештыру үткөрү;

2.16. Зират хезмәтләреннән файдаланучы гражданның (оешмалар) түбәндәгеләргә хокукы:

- тиешле дини конфессия зиратында вафат булганнарны жирләү өчен бушлай участок алырга;

- санитария һәм башка кагыйдәләргә һәм нормаларга каршы килми торган дини йолаларны һәм жирле традицияләрне үтәп, күмү йоласын башкарырга;

- ритуаль хезмәт күрсәтүләрдән файдаланырга һәм билгеләнгән тарифлар буенча аларны түләргә;

- кабер участогында чәчәкләр утыртырга;

- муниципаль берәмлекнең жирле үзидарә органнары белән килештереп, күмү участогын рәсмиләштерүгә таләпләр нигезендә намогик һәйкәлләр билгеләргә.

2.17. Зират территориясендә түбәндәгеләр тыела:

- һәйкәлләрне, мемориаль такталарны һәм башка кабер ташларын жирле үзидарә органнары белән килештермичә урнаштырырга, күчерергә, яңадан эшләргә һәм төшерергә;

- кабер өстендәге корылмаларны, зиратны жиһазлауны бозарга, территорияне корырга;

- яшел утыртмаларны кисәргә, чәчәкләрне өзәргә;

- этләр йөртергә, йорт кошлары һәм терлекләр көтәргә;

- учак ягу, ком, балчык һ.б. табу, дерн кисү, төзелеш һәм башка материаллар запасларын калдыру;

- ул ябылганнан соң зират территориясендә булу;

- инвалид-инвалидлардан һәм картлардан (60 яшьтән өлкәнрәк) тыш, шулай ук аларны озата баручы затлардан тыш, автомобильләрдә, мотоциклларда һәм башка хәрәкәтләнү чараларында, жирле үзидарә органнары рәхсәтеннән башка керергә;

- кабер ташларын алмаштырганда яисә күмү урынында төзекләндерүне башкарганда, демонтажланган кабер ташларын калдырырга;

- агачлар һәм башка яшел үсентеләр утыртуны муниципаль берәмлекнең жирле үзидарә органнары белән алдан язмача килештермичә башкарырга.

2.18. Зиратка килүчеләр зиратта әлегә Кагыйдәләрне үтәргә тиеш.

2.19. Кабер өстендә мәсхәрәләү, шулай ук кабердә яки кабердә булган предметларны урлау гамәлдәге законнарда каралган жаваплылыкка китерә.

III. Күмү урыннары, кабер ташлары, күмү урынын киртәләү

3.1. Жирләүләр түбәндәге төрләргә бүленә:

- бер кабергә - ялгыз гражданнар һәм дәүләт яисә муниципаль бюджет хисабына күмелгән (һәлак булучылар) өчен;

- 2-6 кабергә - гаилә каберләре, шул исәптән склеплар һәм пантеоннар;

- 7-10 кабер - ыруглык каберләре, шул исәптән склеплар һәм пантеоннар;

- төркем белән 6-20 кабергә - авария һәм һәлакәт корбаннары өчен.

3.2. Мәет жирләү участогының күләме түбәндәгечә:

- бер үлгән кешене күмү өчен 1,2 м x 2,2 м;

- 2,5 м x 2,2 м ике үлгән кешене күмү яки үлгән туганын күмәргә өстәмә урын биргәндә.

Гаилә-нәсел һәм төркем каберләренең зурлығы бер үлгән кешене күмү өчен кабер зурлығына пропорциональ рәвештә һәм башка күмү урыннарына тоткарлыксыз кереп китү мөмкинлегенә белән билгеләнә.

3.2. Яңа (ирекле) участокны күмү урынына биргәндә, жирләү урынына дүрт якның берсе белән күмү урынының бөтен озынлыгы буйлап ирекле керү тәэмин ителергә тиеш. Кабер янына ирекле керү мөмкинлеген тәэмин итә торган юл киңлегенә 0,5 метрдан да ким булалмый.

3.3. Намогил корылмалары күмү өчен бирелгән кишәрлек чикләрендә урнашырга тиеш. Кабер коймаларын очлы һәм чәнечкеле элементлар белән кую килүчеләрнең һәм хезмәт күрсәтүче персоналның имгәнүләрен булдырмас өчен ярамый. Намазлы корылманың (кабер ташларының) биеклегенә 2,5 метрдан, кабер коймаларының биеклегенә 0,8 метрдан артмый.

3.4. Зиратларда намогил корылмалар урнаштыру яки алмаштыру белән бәйлә барлык эшләр элекке зиратлар урнашкан вәкаләтле органнар рәхсәте белән башкарыла.

Налоглы корылмалар урнаштыру эшләрен уздыруга рәхсәт бирү һәм бирү түбәндәгелә тәртиптә гамәлгә ашырыла:

- жирләү урыны өчен җаваплы зат яисә нотариаль расланган ышаныч кәгазе нигезендә аның вәкиле булган зат күмер корылмаларын урнаштыруга рәхсәт бирү үтенече белән вәкаләтле органга гариза жиберә (жирләү урыны өчен җаваплы зат гариза бланкын, яисә аның вәкиле карамагында зират булган вәкаләтле органда ала). Гаризага каберлек өстендәгелә корылма (эскиз, фотография яки тасвирлама) турында мәгълүмат кушымта итеп бирелә;

- гаризаның тулы бланкы (кушымта белән) гариза биргән көнне исәпкә алу журналында вәкаләтле орган тарафыннан теркәлә;

- вәкаләтле орган тарафыннан кергән гаризаны (кушымта белән) карауның, күмертү корылмаларын урнаштыруга рәхсәтне рәсмиләштерү һәм бирү гаризаны теркәгәннән соң 20 эш көненнән дә артмаска тиеш.

Әгәр гаризада дәрәс булмаган белешмәләр һәм (яисә) гаризага кушымтадагы намазлык корылмалары турында мәгълүмат күрсәтелгән булса, вәкаләтле орган намазлык корылмаларын урнаштыруга рәхсәтне рәсмиләштерми һәм бирми.

Вәкаләтле орган, күмү урыны өчен җаваплы заттан йә нотариаль таныкланган ышанычнамә нигезендә аның вәкиле булып торучы заттан шундый рәхсәт бирү турында гариза булмаган очракта, күпкырлы корылмалар урнаштыруга рәхсәт бирүдән баш тарта.

әгәр кабер корылмаларын урнаштыру күздә тотыла торган жирләү урынына карата жирләнгән кешенең туганнары арасында суд тәртибендә карала торган бәхәс бар икән, жирләү корылмаларын урнаштыруга рәхсәт бирүдән баш тартырга мөмкин.

Кабер өстендәгелә корылмаларны урнаштыруга рәхсәт бирүдән баш тарту вәкаләтле орган тарафыннан рәсмиләштерелә.

кабер ташлары (кабер ташлары, стела,obelisk рәвешендәгелә һәйкәл, чардуган, плитә, скульптура, таш, тәрә, түбәле склеп, пантеон, мавзолей, эчке киңлекләре яки урыннары булган, шул исәптән ротонда рәвешендә, шулай ук саркофага рәвешендә) тиешле документларда теркәлә. Жирләү урыны өчен җаваплы кешегә кишәрлекнең

урнашу урыны һәм күләмнәре турында тамга куелган үрнәктә жирләү турында таныклык, кабер (жирләр) тибындагы биографик мәгълүматлар, билгеләнгән намогик корылма тибы һәм күмү урыны өчен җаваплы зат турында таныклык бирелә.

3.5. Кабер өсте корылмалары(кабер ташлары), чардуганнар һәр зиратның архитектур-ландшафт мохитенә, мораль-этик нормаларга (традицияләргә) туры килергә тиеш.

3.6. Зиратның архитектур-ландшафт тирәлегенә туры китереп, кабер коймалары куймыйча күмү каралган урыннар территориясендә кабер чардуганнары урнаштыру тыела.

3.7. Әлеге кагыйдәләрне бозып куелган кабер корылмалары яисә аларның өлешләре сүтелергә тиеш.

Әлеге кагыйдәләр таләпләрен бозган, зират урнашкан вәкаләтле органнар тарафыннан жирләү урыннары теркәлгән затларга хәбәр җибәрелгән көннән алып өч айдан да артмаса тиешле әлеге хокук бозуны бетерү эшләрен башкару вакыты күрсәтелгән хәбәрнамә җибәрелә.

Бер үк вакытта күмү урынында трафарет (хәбәр) куелган, кабер өсте корылмасы (кабер ташларын) яки әлеге кагыйдәләр таләпләренә туры китерү кирәклегенә турында кисәтү куела.

Тиешле хокук бозуны бетерү таләбе билгеләнгән срокта үтәлмәгән очракта, зират урнашкан вәкаләтле орган тиешле намазлык корылмасын яисә аның өлешен суд карары нигезендә мәҗбүри сүтә.

Гадәти рәвештә сүтелгән кабер өсте корылмалары махсус билгеләнгән урыннарда саклана һәм милекчеләргә, әлеге мөлкәткә хокукны раслый торган документлар күрсәтелгәндә, мәҗбүри сүтү һәм корылманы(кабер ташын) саклау буенча эшләр хақы түлгәннән соң, кире кайтарыла. Алынган акчалар зират карамагында булган муниципаль берәмлек бюджетына керә.

Ясалган кабер өсте корылмаларын, шул исәптән махсус билгеләнгән урыннарда зират коймаларын мәҗбүри сүтү көненнән 1 ел дәвамында саклау гамәлгә ашырыла.

Мәҗбүри сүтү һәм кабер өсте корылмасын саклау эшләренең бәясе зиратлар урнашкан жирле үзидарә органнары тарафыннан билгеләнә.

Мәҗбүри сүтү көненнән 1 ел узгач, ихтыяҗы булмаган корылмалар утильләштерелә.

3.8. Колумбарийларны һәм үлгәннәренң көле салынган савытларын күмү өчен, зират территорияләрендә махсус бүлеп бирелгән жир кишәрлекләрендә урнаштырырга яки зират периметры буйлап зират территориясен саклау һәм зират территориясен коймалар белән тотарга кирәк.

IV. Каберләрне карап тоту һәм кабер ташлары кую

4.1. Мәет жирләгән гражданнар һәм оешмалар каберләрне һәм кабер ташларын тиешле хәлдә тотарга тиеш.

4.2. Аерым жирләүгә бирелгән кишәрлек чикләрендә, жирле үзидарә органнары белән килештереп, кабер ташы кую (корылма) рөхсәт ителә. Кабер

ташларын мәетне жирлэгәндә ясалган жир өемнәре утыртылганнан соң, кирәкле фундаментлар урнаштырып куярга киңәш ителә.

Скульптура һәйкәлләре яисә махсус архитектура рәвешендәге корылмалар бюстларын урнаштыру муниципаль берәмлекнең проект-смета документациясе һәм жирле үзидарә органнары карарлары булганда гына рөхсәт ителә.

4.3. кабер ташлары югарылыгы буенча түбәндәге максималь зурлыктардан артмаска тиеш:

һәйкәлләр - 2 м;

- чардуганнар - 0,8 м;

цоколь - 0,18 м.

4.4.Күрше жир биләмәләрен һәм буш жир кишәрлекләрен яулап алып, металл һәм башка киртәләр, корылмалар урнаштыру тыела.

4.5. Һәйкәлләр, стеллалар, мемориаль такталар, башка истәлекле билгеләр һәм кабер өстендәге корылмалар урнаштыру тыела;

4.6.Әлеге урында чын күмү турындагы белешмәләрне чагылдырмый торган яңа кабер ташлары урнаштыру яисә булган кабер ташлары өстенә язулар кую тыела;

4.7.Барлык намогия һәйкәлләре аларны урнаштырган гражданныр һәм оешмаларның милке булып тора. Тиешле карап тоту булмаган очракта, 3 елдан соң кабер ташлары алынырга мөмкин. Кабер өстендәге корылмаларны алу элементларны мәжбүри тасвирлап, жирле үзидарә органнары тарафыннан алу актын рәсмиләштереп рөхсәт ителә. Кабер өстендәге корылманы алу аркасында тотылган чыгымнар корылма хужасы тарафыннан түләттерелә.

4.8. Зиратларны карап тоту эшләрен башкаруга муниципаль заказны төзү һәм урнаштыру жирле үзидарә органнары тарафыннан гамәлгә ашырыла, алар карамагында зират мәгълүматлары ята.

4.9. Зиратларны карап тоту эшләрен башкару документларында түбәндәге чаралар булырга тиеш: корылмаларны карап тоту һәм ремонтлау, хәрби һәм мактаулы күмүләрне карап тоту, шулай ук дәүләт саклавындагы башка күмү һәм һәйкәлләрне карап тоту, муниципаль заказның тиешенчә үтәлешен тикшереп тору.

4.10. вәкаләтле орган муниципаль бирем (заказ) составына түбәндәге товарлар, эшләр һәм хезмәт күрсәтүләр исемлеген сатып алуны тәэмин итәргә тиеш:

- электр, жылылык һәм башка инженер жиһазларын, әгәр мондый жайланмалар һәм техника булган очракта, жир казу техникасын төзек хәлдә тоту, транспорт чаралары;

- керү зонасында зиратның исеме, аныкы (милек формасы) һәм эш режимы, зират планы булган стенд һәм мәгълүматны үз эченә алган белешмә-мәгълүмат стенды булу;

- зират территориясендә урнашкан административ биналарны, корылмаларны, корылмаларны тиешенчә карап тоту;

- юлларны, аллеяларны, гомуми файдалану урыннарын, зират коймаларын тиешенчә карап тоту;

- техник ихтыяжлар өчен сулы жыела торган баклар, санузеллар булу һәм зиратларда тиешле тәртиптә тоту;

- зират территориясен көнкүреш чүп-чарыннан кимендә 3 айга 1 тапкыр жыештыруны гамәлгә ашыру;

- корыган һәм авария хәлендәге агачларны вақытында кисү, зират территориясеннән аларны чыгару;

- язгы-жәйге чорда (майдан августка кадәр) янгынга каршы чараларны гамәлгә ашыру максатларында зират территориясендә кимендә 1 тапкыр үлән йолып алу;

- көндәлек чүп-чардан чистарту һәм чүп-чар чүп жыючыларны айга кимендә 1 тапкыр чистарту, зиратларга массакуләм килү чорында - атнасына кимендә 1 тапкыр, шулай ук чүп-чар тупланган саен;

- калдыкларны калдыкларны калдыкларны алып китү графигы нигезендә зират, коммуналь калдыкларны жыештырудан, шулай ук калдыклар тупланган саен читкә чыгару;

- калдыклар тупланган саен, килүчеләргә бәдрәфтән сыек көнкүреш калдыкларын алып чыгу;

- эчке юллардан һәм аллеялардан файдаланырга мөмкинлек бирә торган вақыт-вақыт каты өслекле аллеялардан механикалаштырылган һәм кулдан кар жыеп алу;

- күмү урыннарын карау хезмәтләре күрсәтү;

- янгың куркынычсызлыгы кагыйдәләрен үтәү;

- әйләнә-тирә мохитне саклау турындагы законнар таләпләрен үтәү;

4.11. Зиратларга хезмәт күрсәтүче оешмалар күрсәтә торган ритуаль хезмәтләр турындагы мәгълүмат әлеге зиратларның белешмә-мәгълүмат стендында, шулай ук әлеге оешмаларның рәсми сайтында Интернет мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендә урнаштырылырга тиеш.

Зиратлар территориясендә эшчәнлек алып баручы башка оешмалар үзләрен Интернет-порталларында бәяләргә (тарифларны) күрсәтеп, күрсәтелә торган ритуаль хезмәтләр турында мәгълүматны урнаштырырга тиеш.

4.12. Зиратларга хезмәт күрсәтүче оешмалар айга кимендә 1 тапкыр зират территориясен тикшерергә һәм, төзексезлекләр һәм ватылулар ачыкланган очракта, тиешле ремонт ясарга тиеш. Күрсәтелгән эшләрне төгәл үтәүнең конкрет сроклары әлеге зиратлар карамагында булган жирле үзидарә органнары тарафыннан билгеләнә.

V. Күмү тәртибе

5.1.Жирләү мәрхүмнең гәүдәсен (калдыкларын) аның ихтыярын исәпкә алып, санитария һәм башка нормаларга һәм кагыйдәләргә каршы килми торган горейф-гадәтләргә һәм традицияләргә туры китереп күмү буенча йола гамәле булып тора,

Жирләү мәрхүмнең гәүдәсен (калдыкларын) жиргә күмү юлы белән (кабергә яки склеп) башкарыла.

Күмү законнар нигезендә башка ысуллар белән дә гамәлгә ашырылырга мөмкин.

Бу жирлек халкының традицияләрен, горейф-гадәтләрен һәм йолаларын исәпкә алып башкарыла. Күмү билгеле бер дини конфессия зираты территориясендә башкарыла.

5.2.Мәрхүмне күмү ир яисә хатын (ир яисә хатын), ата-аналар, балалар һәм башка туганнарның яисә вафат булганның законлы вәкиле гаризасы буенча, э

шундый зат булмаганда, жирләү бурычын үз өстенә алган башка зат булмаганда башкарыла.

5.3. Мәет жирләүгә рөхсәт муниципаль берәмлекнең жирле үзидарә органнары тарафыннан бирелә һәм бары тик граждан хәле актларын рәсмиләштерү органнары тарафыннан бирелгән билгеләнгән рәвештәге үлем турындагы тиешле документларны тапшыру буенча гына бирелә.

Жирләү өчен урын (участок) гамәлдәге зиратларда санитария һәм башка кагыйдәләр һәм нормалар нигезендә бушлай һәм катгый бирелә.

5.4. Һәр күмү, түбәндәге мәгълүматларны күрсәтеп, жирләүләргә теркәү китабында теркәлә:

күмү елы, ае, күмү саны;

сектор, участок, рәт һәм кабер номеры;

фамилиясе, исеме, атасының исеме, адресы;

туган елы, ае, көне;

үлү сәбәбе һәм елы, ае, көне;

үлем турында документның датасы һәм кем тарафыннан бирелгән;

кабер ташын кую датасы;

Үлгән кешенең фамилиясе, исеме, атасының исеме һәм туганнары адресы, андый зат булмаганда, жирләү бурычын үз өстенә алган башка затны күрсәтелә.

5.5. Аеруча куркыныч инфекцияләрдән үлгән затларны күмү, сәламәтлек саклау органнары белән килештереп гамәлгә ашырыла.

5.6. Үлгәннәрнең калдыкларын кире алу күмү вакытыннан да иртәрәк булмаган вакытта һәм ишелми торган грунтта күмелгәндә рөхсәт ителә (анда таркалу һәм минерализация процесслары акрыная). Кабердән калдыкларын кире алуны елның салкын вакытында, көндөз, муниципаль берәмлекнең жирле үзидарә органнары вәкилләре катнашында башкарырга тәкъдим ителә.

Санитария-эпидемиология хезмәте органнары калдыкларын кире алу һәм аларны, әлеге жирлектә эпидемиологик һәм эпизоотик вазгыятьне исәпкә алып, үлем сәбәбе турында медицина учреждениесең белешмәсен күрсәтү буенча башка урынга күчерү мөмкинлеге турында бәяләмә бирә.

5.7. Эксгумация (кабердән калдыкларын кире алу) гамәлдәге законнарда билгеләнгән тәртиптә башкарыла.

5.8. Эксгумация очрагында, калдыклар алынганнан соң, кабер кичекмәстән күмелергә тиеш.

Мәетнең калдыкларын кире алу һәм күмүне юкка чыгару турында зиратның күмү урыннарын теркәү кенәгәсендә тиешле тамга куела.

VI. Кабер казу

6.1. Кабер казу тик жир кишәрлекләргә бүлөп бирелгән гамәлдәге зиратларда гына чиратлылык тәртибендә башкарыла.

Зиратны секторларга бүлгәндә, каберләр өчен урыннар шушы секторларның берсендә саф тәртибен саклап, күмү зонасын планлаштыру сызыгы буенча бирелә.

6.2.Һәр үлгән кешене күмү аерым кабердә башкарыла. Туганнары теләге буенча жирләү мәрхүмнең якин туганнары каберендә гамәлгә ашырылырга мөмкин (туфракка карап 10-20 ел)(тиешле документларны күрсәткәндә жирләү юлы белән).

Каберләр арасындагы ераклык озын якларда 1 метрдан артмаска тиеш, кыска якларда 0,5 метрдан артмаска тиеш.

6.3. Һәр аерым кабер өчен уртача 2,5x 1,5 м зурлыктагы участок бирелә. Кабер жире, жирле туфрак-климат шартларын исәпкә алып, күмү ысулына, дини үзенчәлекләргә бәйле рәвештә билгеләнә. Үлгән балаларны күмгәндә, кабер участогы күләме кими.

6.4. Кабер төбеннән грунт сулары биеклегенә кадәр кимендә 0,5 м булырга тиеш. Кабернең тирәнлегенә күмү стилинә карап билгеләнә.

6.5. Һәр кабер өстендә жир өсте өслегеннән 0,5 м биеклектәге жир өеме (калкулык) (су өстеннән саклау өчен кабер кырыйлары өчен чыгыш ясарга тиеш) яисә тирән плитә булырга тиеш.

VII. Зират территориясен оештыру

7.1.Зират территориясе яшелләнделергә тиеш.

Зиратларны яшелләнделергәндә, куе һәм күләгәле утыртмалар күмү участокларын аэрацияләү һәм инсоляцияләү шартларын начарайта, туфракта дым туплануга ярдәм итә һәм зарарсызландыру һәм минерализация процессын тоткарларга мөмкин. Шуңа күрә куакларны һәм бигрәк тә зур һәм куе ябалдашлы агачларны тыгыз утыртырга ярамый.

7.2.Зиратлар, агачлар, куаклар һәм агачлар утырту территориясе тирәли яшел зонага аллеялар, юллар, майданчыклар ясау жирле бюджет акчалары исәбеннән башкарыла, шулай ук юридик һәм физик затларның ирекле иганәләре дә файдаланылырга мөмкин.

7.3.Клумбаларда, газоннарда, шулай ук аерым каберләрдә чәчәкләр утыртканда аларның чәчәк атуының вакытын исәпкә алырга кирәк. Кабер калкулыгының өске ясылыгын чәчәк атучы үсемлекләр капларга мөмкин.

7.4.Зиратка керү юлы участокның үлчәменә, аның торак пунктның керә алырлык урамнарына яки зират эчендәге юллар челтәрләрен планировкасына карата урнашуын исәпкә алып ясала.

Керү юлын ясаганда, зиратның барлык секторларына юлны кыскартыргатырышуны күз алдында тотарга кирәк.

Зур зиратларда төп һәм ярдәмче берничә керү (керү) юлы булырга мөмкин.

7.5. Чыгу өчен зират капкасы киңлегенә 4-5 м булырга тиеш.

Зиратка керү юлы алдында туганнарны һәм озатып йөрүчеләрне, траур майданчыгын һәм автостоянканы көтү һәм чүп жыю майданчыкларын күздә тотарга кирәк.

7.6.Зиратның бөтен территориясе киртәләп алынырга тиеш. Зиратларда, кагыйдә буларак, биеклегенә 2 м дан да ким булмаган койма булырга тиеш.

7.7. Зиратның зурлыгына карап, аның территориясендә түбәндәге биналар һәм корылмалар урнаштырыла:

хужалык корылмалары (кладовойлар);

инвентарьны саклау өчен урыннар;
эскәмияләр, чүп савытлары һәм башкалар.